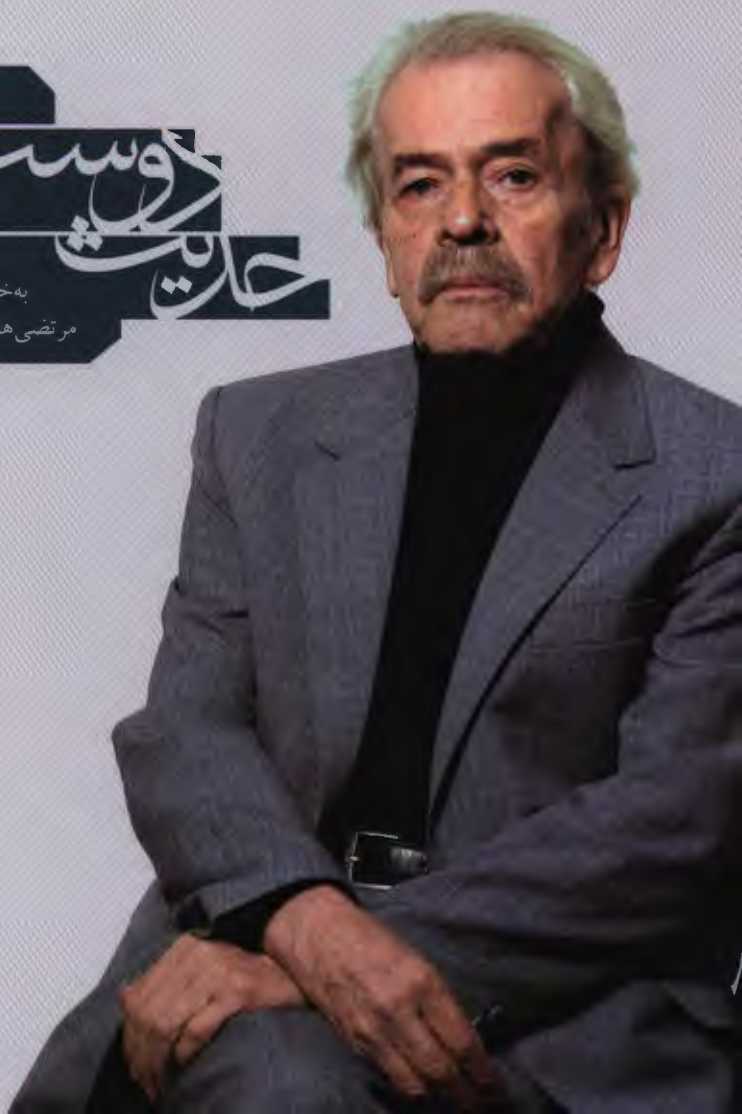

خاسته‌ها

به خواستاری:
مرتضی هاشمی پور

حدیث دوست

(هدیه دوستان به عبدالله کوثری در هفتاد سالگی او)

به خواستاری: مرتضی هاشمی پور

علامه کتب

آبان ۱۳۹۵

آن ها که خوانده ام همه از یاد من برفت
الا حدیث دوست که تکرار می کنم

فهرست

- پیشگفتار/ مجید غلامی جلیسه..... ۹
- مترجمی ممتاز، انسانی نیک‌روش/ مرتضی هاشمی پور..... ۱۱
- سالشمار عبدالله کوثری/ امیر نادری..... ۱۳
- گفت‌وگو با عبدالله کوثری..... ۲۱
- مترجم ادبی کیست؟/ علی خزاعی‌فر..... ۵۵
- مردی از سلاله مترجمان بزرگ/ محمد دهقانی..... ۶۷
- برابر بودن یا برابری کردن؟/ حسین معصومی‌همدانی..... ۷۹
- در ستایش زندگی/ خشایار دیهیمی..... ۸۹
- با کلمات و فراتر از کلمات/ رضی هیرمندی..... ۹۳
- اجرا بدون صحنه/ مرثده دقیقی..... ۹۷
- شکسپیر و شرکا در پاریس/ فرزانه طاهری..... ۱۰۵

- ایب کتابخوان / احمد کسائی پور..... ۱۱۵
- سرانجام تکلیف ما با ترجمه کتاب چیست؟ / احمد پوری..... ۱۲۷
- الفرد دوبلین / علی اصغر حداد..... ۱۳۳
- مرضع کاری عبدالله کوثری / حسن هاشمی میناباد..... ۱۳۹
- کار مترجم توسعه جهان است / حسین عبده تبریزی..... ۱۵۵
- تصاویر برخی آثار..... ۱۶۳
- تصاویر..... ۱۷۵

پیشگفتار

مؤسسهٔ خانهٔ کتاب در سلسله برنامه‌های عصر کتاب از بزرگان و خادمان عرصهٔ کتاب و کتاب‌خوانی تقدیر کرده‌است. خواست ما همواره این بوده‌است که در چنین برنامه‌هایی با تجلیل از نام‌آوران، از یک سو کتاب خواندن را در جامعه ترویج کند و از سوی دیگر، توجه عمومی را به آثار مهم و شایستهٔ خواندن ایشان جلب کند. در برنامه‌های عصر کتاب تا به حال از نشریه‌های آینده پژوهش و جهان کتاب و نیز از خانم نوش آفرین انصاری و الریش مارزلف تقدیر شده‌است.

مترجمان پیام‌آوران فرهنگی ملت‌ها هستند. از حاصل کار ایشان است که میان ملت‌ها در اقصی نقاط عالم پیوند و الفت پدید می‌آید. با عنایت به این امر تصمیم گرفتیم از مترجم توانا و ادیب صاحب ذوق آقای عبدالله کوثری در زادروزشان تقدیر کنیم. آقای کوثری با ترجمه‌های ستایش‌انگیز در شناساندن ادبیات امریکای لاتین و آثار کلاسیک یونان سهم بسزایی در ارتقاء فرهنگی سرزمین ما داشته‌است. در واقع ترجمه‌های آقای کوثری موجب درک و شناخت ما از دو فرهنگ غنی بیگانه شده‌است. آقای کوثری فارسی

را فصحیح می‌نویسد و ترجمه‌های او از نمونه‌های ستوده فارسی امروز ایران است. در هفتادمین طلوع زندگی ایشان، خانه کتاب از ایشان تجلیل می‌کند و امیدواریم آثار ایشان سرمشقی برای مترجمان جوان باشد. همچنین کتابچه‌ای را که حاصل قلم برخی از همکاران وفادار ایشان است در زمان کوتاه تدارک دیدیم. آقای مرتضی هاشمی‌پور حدیث دوست را سامان دادند که از ایشان سپاسگزارم. استاد عبدالله کوثری بیشتر از این‌ها به گردن جامعه کتاب‌خوان حق دارند. برای ایشان آرزوی سلامتی داریم و امیدواریم همواره پرتوان و پویا باشند و با ترجمه‌های خود به جامعه و به خصوص نسل جوان آگاهی بدهند.

مجید غلامی جلیسه
مدیر عامل خانه کتاب

مترجمی ممتاز، انسانی نیک‌روش

مرتضی هاشمی‌پور

عبدالله کوثری از معدود مترجمانی است که ادیب هم هست. از همان دوره نوجوانی دیوان‌های مهم شاعران فارسی زبان را خوانده است. ذوق سرشار و بهره‌مندی از درس معلمان فهیم در دبیرستان البرز موجب شد تا کوثری از دریای پر گوهر ادبیات فارسی مستفید شود. کوثری خود از همان دوره نوجوانی اشعاری در قالب غزل و قصیده سرود و تعدادی از مهم‌ترین غزل‌های حافظ و سعدی را تضمین کرد. حضور در کلاس زین‌العابدین مؤتمن و انشاء نویسی قلم او را روان کرد. از ویژگی‌های بارز عبدالله کوثری «پُرخواندگی» اوست. شاهد بودم آثار مهم ادبیات کهن فارسی مانند دیوان‌های شاعران نامی چون نظامی و حافظ و کلیات سعدی و شاهنامه فردوسی و مثنوی و کلیات شمس و آثار مهم نثر فارسی مانند تاریخ بیهقی و اسرارالتوحید و کشف‌الاسرار در کنار دفترهای شعر شاعران نامی و همچنین تعداد پرشماری رمان از نویسندگان مهم ادوار مختلف در کتابخانه‌اش بود. کوثری از اندک مترجمان ماست که قدر وقت را به واقع دانستند. فیلمی نیست که ندیده باشد، تئاترهای مهم را دیده، موسیقی خوب گوش کرده و درباره همه این‌ها می‌تواند سخن بگوید. عبدالله کوثری حافظه قوی‌ای دارد و در حضورش که باشی در میان سخنانش اشعار زیبا و مناسب حال، چه کهن چه نو، می‌خواند.

بزرگ‌داشت عبدالله کوثری بزرگ‌داشت زبان فارسی، این پهلوان پیر، است. سال‌ها پیش استاد پرویز ناتل خانلری در مجله سخن زبان فارسی را به پهلوان پیری تشبیه کرد که

در کوچه و بازار از دست کودکان و بی‌خردان با سنگ و چوب آزار می‌بیند. کیست در این احوال بر این پهلوان پیر که روزگاری کَر و فَرّی داشته است، دل نسوزاند. در این آشفته بازار ترجمه و نشر، با این خیل کتاب‌های ناخوانا قدر و ارزش ترجمه‌های خواندنی و با کیفیت کوثری بهتر و بیشتر دانسته می‌شود. این سخن به این معنی نیست که ترجمه‌های کوثری را با کارهای ضعیف می‌سنجیم. برعکس، ترجمه‌های کوثری در کنار آثار مترجمان طراز اول سرزمین ما نمود درخشانی دارد. در واقع نام عبدالله کوثری در کنار نام ترجمانی چون محمد قاضی، نجف دریابندری، ابوالحسن نجفی، ابراهیم یونسی، رضا سیّد حسینی قرار می‌گیرد. وقتی از توانایی و کفایت عبدالله کوثری در ترجمه سخن می‌گویم باید از خوش‌رویی و خوش‌محضری او هم حتماً ذکر ی‌کنم. مهربان و مردم‌دار است. با ناشران خود رابطه‌ای دوستانه و محترمانه دارد. با جوانان واقعاً دوست است و در راهنمایی آن‌ها هیچ بخل نمی‌ورزد یا روی ترش نمی‌کند. حالا از فراز قلّه هفتاد سالگی حتماً برای ما استاد ترجمه و مترجمی ارجمند است و قدرش را نیک می‌دانیم. امیدوارم سالیان سال سلامت و پرتوان باشد و بتوانیم از ترجمه‌های خوش‌خوان او بهره‌مند شویم. همین امر موجب شد در هفتادمین سال تولّد او خانه کتاب بزرگ‌داشتی برگزار کند. کتابچه‌ای به عنوان جشن‌نامه برای او تهیه کند. از نویسندگان و مترجمان ارجمندی که با حسن نظر در این طرح مشارکت و در این وقت کم‌مطلبی را مرحمت کردند ممنونم.

مدیر عامل محترم خانه کتاب که از این طرح حمایت قاطع کردند نیز سپاسگزارم. از همکاران محترم سرای اهل قلم نیز ممنونم که زحمات زیادی کشیدند.

کار کوثری کار با کلمات است. او قدر کلمات و اهمیت کلمات را می‌داند. و چون به خوانندگانش احترام می‌گذارد ارزش کلمات را نیک می‌شناسد. می‌خواهم این یادداشت را با قسمتی از نامه توماس مان به پایان ببرم. توماس مان در نامه‌ای به رئیس دانشگاهی که او را از استفاده از عنوان دکترای افتخاری منع کرده بود نوشت: «در «کلمه» رازی بزرگ نهفته است؛ مسؤولیت در قبال پاکی آن، مسؤولیتی نمادین و معنوی است؛ «کلمه» دارای معنا و اهمیتی است نه تنها هنری، بلکه اخلاقی؛ «کلمه» مسؤولیت است، مسؤولیتی انسانی، و همچنین مسؤولیت در برابر قوم و ملت خویش؛ ما موظفیم «کلمه» را در چشم بشریت پاک نگه داریم.»^۱

۱. نامه‌ای تاریخی، توماس مان، فلسفه و جامعه و سیاست، گزیده و نوشته و ترجمه عزت‌الله فولادوند، ص ۱۳۸۷، ۱۹۷.

سالشمار عبدالله کوثری

(امیر نادری)

۱۳۲۵ تولد در همدان

۱۳۲۸ مهاجرت به تهران به اتفاق خانواده

۱۳۴۴ اتمام دوره دبیرستان از دبیرستان البرز در رشته طبیعی

۱۳۴۵ ورود به دانشگاه ملی و تحصیل رشته اقتصاد

۱۳۵۱ پایان دوره خدمت سربازی و متعاقب آن عزیمت به کشور انگلستان

۱۳۵۲ ترجمه کتاب دکترین کیسینجر-نیکسون در آسیا به همراه دکتر مهدی تقوی و انتشار از طرف نشر توس؛ بازگشت از انگلستان؛ انتشار مجموعه شعر پنجره به شهر هرم ها

۱۳۵۴ اشتغال در موسسه بنیاد پژوهش ها؛ ترجمه نمایشنامه محاکمه ژاندارک در

روان، نوشته برتولت برشت

۱۳۵۸ انتشار مجموعه شعر با آن سوار سرخ

۱۳۶۱ چاپ ترجمه صنعت و امپراتوری، نوشته اریک هابزبام، نشر ما

۱۳۶۳ چاپ ترجمه آنتوان بلوایه، نوشته پل نیزان، نشر آگاه

۱۳۶۸ چاپ ترجمه آثوراه نوشته کارلوس فونتس، نشر تندر، چاپ دهم سال
۱۳۹۴ نشر نی

۱۳۷۰ ویراستاری خاورمیانه، نویسندگان: پتر بیومنت، جرالد هنری بلیک،
مالکوم واگ استاف،
مترجمین: محسن مدیرشانه‌چی، محمود رمضان زاده، علی آخشینی،
انتشارات آستان قدس رضوی

۱۳۷۱ چاپ ترجمه دوره کامل علم اقتصاد، نوشته دنی میرز، نشر پیشبرد، چاپ
سوم ۱۳۷۳

۱۳۷۲ چاپ ترجمه خودم و دیگران، نوشته کارلوس فونتس، نشر قطره

۱۳۷۳ چاپ ترجمه سروانتس، نوشته بروس واردرایر، نشر نشانه؛
چاپ ترجمه کارلوس فونتس، نوشته لائین ای گیو کو، نشر کهکشان

۱۳۷۵ چاپ ترجمه شارل بودلر، نوشته جانان‌آراک، نشر کهکشان؛
چاپ ترجمه اقتصاد شهر، نوشته ادوین میلز، نشر مرکز مطالعات و تحقیقات
شهری؛

چاپ ترجمه آدام اسمیت، نوشته دی.دی. رافایل، نشر طرح نو؛
چاپ ترجمه اراسموس، نوشته جیمز مک کونیا، نشر طرح نو، چاپ دوم
سال ۱۳۹۴ نشر ماهی

چاپ ترجمه الکساندر پوشکین، نوشته جی تاماس، نشر کهکشان؛
ویرایش اصول مدیریت (نظریه و عمل)، نوشته ارنست دیل، نشر پیشبرد؛
ویرایش نگاهی به وضعیت جهان، نوشته لستر راسل براون، ترجمه حمید
طراوتی، نشر آروین

۱۳۷۶ چاپ ترجمه پاریس پاسترناک، نوشته گی دو مالاک، نشر کهکشان؛
چاپ ترجمه دوره کامل علم اقتصاد: مسایل و سیاست های اقتصادی،
نوشته دنی مایرز، نشر پیشبرد

۱۳۷۷ چاپ ترجمه استاد شیشه‌ای، نوشته میگل دوسروانتس، نشر تجربه، چاپ
دوم ۱۳۷۸؛

چاپ ترجمه الکساندر بلوک، نوشته جرال د پیروگ، نشر کهکشان؛
چاپ ترجمه خطر و بازده، نوشته ریچارد بریلی، نشر پیشبرد؛
چاپ ترجمه خوان رامون فیمنس، نوشته هاوارد تی یانگ، نشر کهکشان؛
چاپ گزیده شعرها، نشر آگاه؛
چاپ ترجمه هومر، نوشته جسر گریفین، نشر طرح نو، چاپ بعدی نشر ماهی
۱۳۹۴؛

چاپ ترجمه وضعیت جهان ۱۹۹۸، نوشته لستر راسل براون، نشر جهاد
دانشگاهی؛
چاپ ترجمه ویرژیل، نوشته جسر گریفین، نشر طرح نو

۱۳۷۸ چاپ ترجمه اسکار وایلد، نوشته جان استوکز، نشر کهکشان، چاپ دوم
نشر هرمس ۱۳۸۶؛

چاپ ترجمه گرینگوی پیر، نوشته کارلوس فوینتس، نشر طرح نو، نشر ماهی ۱۳۹۳؛ برنده جایزه کتاب سال در سال ۱۳۷۸
چاپ ترجمه جنگ آخر زمان، نوشته ماریو بارگاس یوسا، نشر آگه، چاپ دهم ۱۳۹۴؛

چاپ ترجمه دنی دیدرو، نوشته گیتا می، نشر کهکشان؛
ویرایش مجموعه مقالات مالی و سرمایه گذاری، نوشته حسین عبده تبریزی، انتشارات
انجمن حسابداران خبره ایران

۱۳۷۹ جایزه روزی روزگاری، جایزه کتاب سال برای ترجمه جنگ آخر زمان اثر ماریو بارگاس یوسا

۱۳۸۰ چاپ ترجمه اعتماد، نوشته آریل دورفمن، انتشارات آگاه، چاپ پنجم ۱۳۹۴؛

فرهنگ توصیفی اصطلاحات پول، بانکداری و مالیه بین المللی: انگلیسی - فارسی،

نشر فرهنگ معاصر، چاپ چهارم ۱۳۹۰؛
چاپ ترجمه داستان های کوتاه امریکای لاتین، نوشته روبرتو گونسالس اچه وریا، دو جلدی، نشر نی، چاپ ششم ۱۳۹۴

۱۳۸۱ چاپ ترجمه پوست انداختن، نوشته کارلوس فوینتس، نشر آگه، چاپ ششم ۱۳۹۵؛

چاپ ترجمه سرگذشت سوررئالیسم: گفت و گو با آندره برتون، نشر نی، چاپ پنجم ۱۳۹۴؛

چاپ ترجمه شکسپیر، نوشته جرمین گریر، نشر طرح نو، چاپ بعدی نشر ماهی ۱۳۹۳؛

چاپ ترجمه لویی آراگون، نوشته هلنا لوئیس، نشر ماهی، چاپ دوم ۱۳۸۲؛
چاپ ترجمه مرگ در آند، نوشته ماریو بار گاس یوسا، انتشارات آگاه،
چاپ هفتم نشر آگه ۱۳۹۵

۱۳۸۲ چاپ ترجمه خاطرات پس از مرگ براس کوباس، نوشته ماشادو دآسیس،
نشر مروارید، چاپ چهارم ۱۳۸۵؛ برنده کتاب سال ۱۳۸۲
چاپ ترجمه روانکاو و داستان های دیگر، نوشته ماشادو دآسیس، نشر لوح
فکر، چاپ بعدی نشر ماهی ۱۳۹۳؛ برنده کتاب سال ۱۳۹۳
ویرایش فرهنگ گفته های طنز آمیز انگلیسی- فارسی، نوشته رضی
هیرمندی، نشر

فرهنگ معاصر، چاپ هشتم ۱۳۹۴؛

چاپ ترجمه گیوم آپولینر، نوشته لروی سی برونیگ، نشر ماهی؛
ویرایش مبانی نظری خصوصی سازی: از منظر رابطه دولت به بازار، نوشته
عباس آخوندی، انتشارات پیشبرد؛
ویرایش مجموعه مقالات بازار سرمایه، نوشته علی جهانخانی، انتشارات
پیشبرد

۱۳۸۳ چاپ ترجمه اقتصاد (اقتصاد خرد مقدماتی)، نویسندگان: دنی می یرز،
نانسی وال، پیت

مندر، راجرلی روی میلر، نشر کوهسار، چاپ مجلد دوم ۱۳۸۵؛
چاپ ترجمه پل کلودل، نوشته پیت راجرز، نشر ماهی؛
جایزه روزی روزگاری برای ترجمه خاطرات پس از مرگ براس کوباس
و روانکاو اثر ماشادو
دآسیس لوح تقدیر.

۱۳۸۴ چاپ ترجمه از چشم فونتس، نوشته کارلوس فونتس، نشر طرح نو؛

چاپ ترجمه اروستیا، نوشته آیخولوس، نشر فردا؛
چاپ ترجمه چرا ادبیات؟، نوشته ماریو بارگاس یوسا، نشر لوح فکر،
چاپ سوم ۱۳۹۲؛
چاپ ترجمه سوربز، نوشته ماریو بارگاس یوسا، نشر علم، چاپ سوم ۱۳۸۵؛
چاپ ترجمه گفتگو در کاتدرال، نوشته ماریو بارگاس یوسا، انتشارات
لوح فکر، چاپ دوم ۱۳۸۸؛
چاپ ترجمه محاکمه ژاندارک در روان، نوشته برتولت برشت، نشر
فردا، چاپ بعدی انتشارات فرهنگ جاوید ۱۳۹۵

۱۳۸۵ چاپ ترجمه ریشه های رومانسیسم، نوشته آیزیا برلین، نشر ماهی، چاپ
پنجم ۱۳۹۴؛ برنده کتاب سال ۱۳۸۵
چاپ ترجمه سالومه، نوشته اسکار وایلد، نشر هرمس، چاپ دوم ۱۳۸۸؛
ویرایش همه چیز درباره سهام، نوشته مایکل سینسر، مترجم مهدی خادمی
گراشی، نشر بورس،
چاپ سوم ۱۳۹۵

۱۳۸۶ چاپ ترجمه اسکار وایلد، نوشته ویوین برسفورد هالند، نشر هرمس؛
چاپ ترجمه عیش مدام: فلوبر و مدام بوواری، نوشته ماریو بارگاس یوسا،
نشر نیلوفر

۱۳۸۷ چاپ ترجمه صنعت و امپراتوری: تاریخ اقتصادی و اجتماعی بریتانیا از
انقلاب صنعتی تا
دهه ۱۹۶۰، نوشته اریک جان هابسبام، نشر ماهی

۱۳۸۸ ویرایش درآمدی بر بحران مالی جهانی، نوشته غلامرضا نظربلند، نشر نی

۱۳۸۹ چاپ ترجمه زندگی نامه آریابزلین، نوشته مایکل ایگناتیف، نشر ماهی؛
چاپ ترجمه کنستانتسیا، نوشته کارلوس فوئنتس، نشر ماهی، چاپ دوم ۱۳۹۳
عنوان بهترین مترجم سال ۱۳۸۹ از نگاه خوانندگان مجله نگاه نوبه دلیل
ترجمه مصاحبه‌ای با ماریو بارگاس یوسا که با عنوان «سرخوشی و کمال»
چاپ شده بود

۱۳۹۰ چاپ ترجمه مجموعه نمایشنامه‌های آیسخولوس، نوشته اشیل، نشر نی؛
چاپ چهارم ۱۳۹۵؛
فرهنگ اصطلاحات مالی و سرمایه گذاری انگلیسی به فارسی، نشر فرهنگ معاصر؛
چاپ ترجمه ایران، جامعه کوتاه مدت و ۳ مقاله دیگر، نوشته محمدعلی
همایون کاتوزیان، نشر نی، چاپ هفتم ۱۳۹۵؛
چاپ ترجمه دن کاسمورو، نوشته ماشادو دآسیس، نشر نی چاپ دوم؛
چاپ ترجمه گزیده شعرهای جورج سفریس، انتشارات مروارید

۱۳۹۱ چاپ ترجمه زنان تروا و توئستس، نوشته لوسیوس سنکا، نشر نی، چاپ
دوم ۱۳۹۳

۱۳۹۲ چاپ ترجمه ببر پشت دروازه، نوشته ژان ژیردو، نشر قطره؛
چاپ ترجمه در جستجوی فردی، نوشته آریل دورفمن، نشر لوح فکر؛
چاپ ترجمه زندانی لاس لوماس، نوشته کارلوس فوئنتس، نشر ماهی؛
برگزیده هفتمین دوره انتخاب آثار برتر ادبیات نمایشی ایران در بخش
ترجمه به خاطر ترجمه زنان تروا و توئستس اثر سنکا؛
چاپ ترجمه چه کسی پالومینو مولرو را کشت؟، نوشته ماریو بارگاس
یوسا، نشر ماهی؛
چاپ ترجمه کلنل پسیان و ناسیونالیسم انقلابی ایران، نوشته استفانی کرونین،
نشر ماهی،

چاپ دوم ۱۳۹۴

۱۳۹۳ چاپ ترجمه کینکاس بوربا، نوشته ماشادو دآسیس، نشر نی

۱۳۹۴ چاپ ترجمه باغ همسایه، نوشته خوسه دونوسو، نشر آگاه، چاپ اول و دوم؛

چاپ ترجمه حکومت نظامی، نوشته خوسه دونوسو، نشر نی؛

چاپ ترجمه نبرد، نوشته کارلوس فوئنتس، نشر ماهی، چاپ اول و دوم؛

چاپ ترجمه هنر در گذر زمان هلن گاردنر؛ تاریخ فشرده هنر جهان، نوشته فرد. اس کلایندر، نشر آگه و موسسه هنری فرهنگ بان

۱۳۹۵ چاپ ترجمه ائوریپیدس: پنج نمایشنامه، نوشته ایوریپیدس، نشر نی